

ЗЕМЛЯК Василь (справж. — Вацик Василь Сидорович; 23. 04. 1923, с. Конюшівка, нині Липовець. р-ну Вінн. обл. — 17. 03. 1977, Київ) — письменник, сценарист. Член СПУ (1957), СКінУ. Учасник 2-ї світової війни (командир партизан. загону). Навч. у Харків. авіац. училищі (1940–41), закін. Житомир. с.-г. інститут (1953). Від 1946 працював у пресі, гол. ред. видавництва «Молодь» (Київ). 1963–69 — на Київ. кіностудії худож. фільмів ім. О. Довженка: гол. ред., від 1964 — керівник сценар. майстерні. Друкуватися почав від 1945. У перших оповіданнях і нарисах («Родина Сосніних», «Вони залишилися невідомими», «Дочка лісника» та ін.) зобразив недавнє воєнне минуле. У повістях про повоєнне село «Рідна сторона» (1956) і «Кам'яний Брід» (1957) правдиво подані життєві колізії, виразні характери, типові конфлікти того часу склали досить цілісний образ укр. Поділля, яке З. добре знав. Ідейний пафос повістей — співчуття до нелегкої долі хлібороба, утвердження любові до рідної землі, батьківщини. Повісті «Гнівний Стратіон» (1960) і «Підполковник Шиманський» (1966) тематично споріднені з оповіданнями кін. 40–50-х рр. про партизан. боротьбу на окупов. Україні. Оперті на реал. факти, об'єднані спільними героями, вони свідчать про прагнення автора до дедалі глибшого худож. освоєння спостереженого в житті. Умовність, фантазія, індивідуалізов. інтерпретація подій та образів виразно позначають його письменниц. стиль. До воєн. циклу належить також повість «Ніч без милосердя» (1973), в центрі якої — двобій жорстокості і доброти, протилежних морал. концепцій, що вимірюються ціною життя. Найбільше визнання здобули романи «Лебедина зграя» (1971; за його мотивами знято х/ф «Вавилон ХХ», 1979, реж. І. Миколайчук, Київ.

кіностудія худож. фільмів ім. О. Довженка) та «Зелені Млини» (1976), що становлять діалогію (Державна премія України імені Тараса Шевченка, 1978). Перший роман діалогії по суті утвердив в укр. літературі цілу течію, умовно названу в критиці химерною прозою. Укр. Побужжя, сфокусоване в долі с. Вавилон, є істотною часткою історії всього народу від рев. перетворень 1920-х рр., коли виникали перші комуни, і до визволення краю від нім. окупантів 1944. Прикметна ознака діалогії — багатство й художня виразність соц.-психол. типу, колоритних і значних характерів. У планах лишилася задумана 3-я ч. твору — «Веселі Боковеньки». 1956–63 написав низку кіноповістей: «Олесь Чоботар», «Останній патрон» та ін. За його сценаріями на Київ. кіностудії худож. фільмів ім. О. Довженка знято х/ф «Люди моєї долини» (співавт., 1960, реж. С. Навроцький), «Новели Красного дому» (1963, реж. М. Мащенко, І. Ветров), «На Київському напрямку» (1968, реж. В. Денисенко), на Одес. кіностудії — «Дочка Стратіона» (1964, реж. В. Левін). Найпопулярніші твори З. перекладено багатьма мовами народів колиш. СРСР, а також болгар., польс., чес., нім., румун., угор. мовами. У Києві на будинку по вул. М. Коцюбинського, № 2, де жив З., встановлено мемор. дошку; Центр. міську бібліотеку Житомира названо його ім'ям.

Основні твори

Чарівний кінь. 1978; Заповіт любові: Оповідання, статті, виступи. 1983; Твори: У 4 т. 1983–84 (усі — Київ).

Рекомендована література

1. Зарудний М. Володар чарівного коня // Земляк В. Чарівний кінь. К., 1978;
2. Загребельний П. Неначе дух непокороженості // Загребельний П. Неложними устами. К., 1981;
3. Жулинський М. «Я поведу вас у вічність» // Твори: У 4 т. Т. 1. К., 1983;
4. Володар чарівного коня: Спогади, статті, вірші про Василя Земляка // Земляк В. Заповіт любові: Оповідання, статті, виступи. К., 1983;
5. Скрипник А. Повертаючись до Вавилона... // ЛУ. 1988, 13 жовт.;
6. Слабошпицький М. Василь Земляк: Нарис життя і творчості. К., 1994;
7. Лабінський М. Химерна проза Василя Земляка // Пам'ять століть. 2008. № 3.

Г. М. Сивокін

Бібліографічний опис:

Земляк Василь Сидорович / Г. М. Сивокінь // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2010. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-15987>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).